

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

29 август 2017 г. – Вариант 1

ПЪРВИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Основният поминък на древните българи е:

- А) търговията
- Б) скотовъдството
- В) земеделието
- Г) ловът и риболовът

2. Кое от изброените славянски племена най-рано става част от Дунавска България?

- А) смоляни
- Б) драгувити
- В) моравяни
- Г) севери

3. Текстът на надписа свидетелства за:

„...направих моя брат и стратегът Леон нека бъде негов подчинен. От Бероя и... Дултроини първенец е ичиргу боилът Тук – за дясната страна, а стратегите Вардан и Янис са му подчинени. За лявата страна на моя саракт – Анхиало, Девелт, Созопол, Ранули – главатар е боилът кавхан Иратаис, а Кордила и Григора са му подчинени стратегии.“

Из „Втори Хамбарлийски надпис“ на хан Крум

- А) религиозната политика
- Б) стопанското развитие
- В) военно-административното устройство
- Г) културния живот

4. Кои от посочените владетели са съвременници?

- А) хан Крум – император Никифор I Геник
- Б) хан Пресиян – император Лъв VI Философ
- В) цар Петър I – император Ираклий
- Г) цар Борис II – император Константин IV Погонат

5. За коя българска столица се отнася описанието?

„... и великия град ..... той създаде, и там в него прие царството [...] И ..... град той гради и създаде в 28 години [...] И много изобилие имаше в онова време при тоя цар Симеон.“

Из „Български апокрифен летопис“ от XI век

- А) Плиска
- Б) Преслав
- В) Охрид
- Г) Търново

6. При коя двойка автор – творба е допусната грешка?

- А) Йоан Екзарх – „Шестоднев“
- Б) Константин Преславски – „Азбучна молитва“
- В) Презвитер Козма – „Беседа против богомилите“
- Г) Черноризец Храбър – „Небеса“

7. Коя е вярната хронологична последователност на събитията?

походи на руския княз Светослав срещу Българското царство (1); падане на България под византийска власт (2); въстание на Петър Делян (3); възкачване на престола на цар Иван Владислав (4)

- А) 3, 2, 1, 4
- Б) 2, 3, 4, 1
- В) 1, 4, 2, 3
- Г) 4, 1, 3, 2

8. Кое понятие е описано в откъса от „История“ на Георги Акрополит?

„Планината Родопи ... и нейните крепости, а също и Мелник, владеех Слав, който бил роднина на цар Асен и бил почетен с деспотство от константинополския император Анри, за чиято дъщеря той се бил оженил. Този Слав, като завладал силната и непревземаема за всички противници крепост Мелник, станал самодържец и не се покорявал на никой от околните владетели.“

- А) болярски сепаратизъм
- Б) почетна коронация
- В) династически преврат
- Г) политическа централизация

9. Кое твърдение за цар Калоян е вярно?

- А) Сключва мирен договор с латинския император Балдуин Фландърски през 1202 г.
- Б) Получава международно признание от Римската църква през 1204 г.
- В) Свиква в Търново събор против богомилите през 1211 г.
- Г) Побеждава епирския владетел Теодор Комнин в битката при Клокотница през 1230 г.

10. Кое събитие е от втората половина на XIII век?

- А) битката при Одрин през 1205 г.
- Б) въстанието на Ивайло през 1277 г.
- В) битката при Велбъжд през 1330 г.
- Г) завладяване на Видинското царство от османските турци през 1396 г.

11. Кое събитие е проява на антиосманската съпротива на българите през XV век?

- А) Въстанието на Константин и Фружин
- Б) Второто Търновско въстание
- В) Чипровското въстание
- Г) Въстанието на Карпош

12. Кой занаят е представен на изображението?

- А) дюлгерство
- Б) тъкачество
- В) папукчийство
- Г) резбарство

13. Коя част от текста е пряко свидетелство за развитието на търговията в българския възрожденски град?

„След това пътят минава само през хубави нивя и пасища чак до град Кезанлик [Казанлък]... Улиците там са поддържани чисти благодарение на множеството течащи вади, които се вливат в Тонджа [Тунджа]... Градът е с около 10 000 души, има множество джамии и доста обширна чаршия... Пощенската станция има доста удобен конак и чисти стаи, покрити с килими за пътници...“

Из „Сборник с маршрути от Европейска Турция“ на Ами Буе

- А) Пътят до селището е само през хубави ниви и пасища.
- Б) В града има доста обширна чаршия.
- В) Улиците са поддържани чисти от множество течащи води.
- Г) В града има множество джамии.

14. Кое от изброените събития е пропуснато на линията на времето?

- А) Емануил Васкидович открива елино-българско училище в Свищов.
- Б) Петър Берон издава „Рибен буквар“ в Брашов.
- В) Анастасия Димитрова открива девическо светско училище в Плевен.
- Г) Найден Геров създава класно училище в Копривщица.

15. Каква е основната цел на Българското книжовно дружество, според откъса от документа?

„... Съдбата на народите, които се лишават от просвещението, не може да е друга освен да бъдат, тия народи, най-долни слуги на просветените народи и да им робуват. Тази неоспорима, вечна истина четем почти на всяка страница в историята, и дори в нашата българска история можем да видим, че само тогава е било най-добре на българския народ, когато учението се е разпространявало помежду ни и е хвацало здрави корени в нас...“

Из „Периодическо списание“, издавано от БКД

- А) освобождението от османско владичество
- Б) разпространението на просвещението сред народа
- В) да възкреси славното българско минало
- Г) да създаде цялостна история на българския народ

16. С коя дейност през Възраждането е свързана личността от снимката?

- А) издаването на вестник „Дума на българските емигранти“
- Б) организирането на църковното движение
- В) създаването на Вътрешната революционна организация
- Г) издаването на учебници за светските училища

17. С кое историческо събитие е свързана картината?

- А) сформиранието на Първата българска легия
- Б) Априлското въстание 1876 г.
- В) Руско-турската война 1877 – 1878 г.
- Г) обявяването на Независимостта на България

18. Съгласно Берлинския мирен договор от 1878 г. Българското княжество е васално на Османската империя, защото:

- А) не всички пълнолетни граждани имат право на глас
- Б) на територията на Княжеството пребивава турска войска
- В) Княжеството изплаща годишен данък на султана
- Г) няма право на християнско правителство и народна милиция

19. Приетата през 1879 г. Търновска конституция НЕ гарантира:

- А) задължително начално образование
- Б) неприкосновеност на частната собственост
- В) пълни изборителни права на жените
- Г) свобода на словото, печата и събранията

20. С кое събитие е свързана телеграмата?

„Пловдив, 6 септември 1885 г.

Румелия въстана: всичката румелийска войска се мобилизира и ще се съсредоточи в Ямбол, Бургас и Търново Сеймен. Войската Ви прогласява [за] свой княз. Чакаме прогласенията и приказанията на Ваше Височество.

Главнокомандующий майор Николаев”

- А) Кресненско-Разложкото въстание
- Б) Съединението
- В) Илинденско-Преображенското въстание
- Г) Балканските войни

21. Коя война е отразена в откъса от „Земляци“ на Йордан Йовков?

„...Земляците стоят при гроба. Това е една от тия общи и големи гробници, които наричат братски могили.... Делчо спира очи на надписа: „Тук почиват 84 долни чинове“ - четете той.... А най-долу, уединено и с по-едри букви, стоят думите: „28. III. 1913, Елбасан.“ Само това. Елбасан - тъй се казваше това село.... Това е кървавото и жестоко сражение... мрачното шествие на смъртта, възторгът на опиянението на победата. Елбасан - това е тишината на смъртта, почивката след тежка и болезнена умора...”

- А) Сръбско-българската
- Б) Първата Балканската
- В) Първата световна
- Г) Втората световна

22. Кой е авторът на картината?

- А) Цанко Лавренов
- Б) Иван Мърквичка
- В) Владимир Димитров – Майстора
- Г) Златю Бояджиев

23. Коя от личностите управлява България като „княз“ и „цар“?

А)

Б)

В)

Г)

24. Кое от посочените международни споразумения предвижда връщане на територии в полза на България?

- А) Букурещкият договор (1886 г.)
- Б) Ньойският договор (1919 г.)
- В) Нишката спогодба (1923 г.)
- Г) Крайовската спогодба (1940 г.)

25. Кое събитие от българската история представят карикатурата и пощенската марка?

- А) провеждането на референдум за република
- Б) извършването на национализация
- В) излизането от Тристранния пакт
- Г) чистката в редовете на комунистическата партия

26. Според Конституцията на Република България, на всеки пет години се провеждат преки избори за:

- А) Президент
- Б) Народно събрание
- В) Конституционен съд
- Г) Министерски съвет

27. Кое е белег на демократичното управление?

- А) масовата пропаганда
- Б) култът към личността на водача
- В) свободата на словото
- Г) липсата на политически плюрализъм

28. С кое понятие може да се представи съдържанието на откъса от документа?

„... Чл. 160. Най-късно на 31 март 1920 г. германската армия не трябва да има повече от 7 дивизии пехота и 3 дивизии кавалерия...

Чл. 173. Всякакъв род обща военна задължителна служба ще бъде отменена в Германия...

Чл. 198. Военните сили на Германия не трябва да включват никаква военна или морска авиация...“

Из „Версайски мирен договор“, 28 юни 1919 г.

- А) демократизация
- Б) демилитаризация
- В) денационализация
- Г) денацификация

29. Понятието „суверенитет“ означава:

- А) политика на ненамеса във въоръжени конфликти
- Б) отдаване на предимство на определени направления в държавната политика
- В) политически и икономически подем в развитието на дадена държава
- Г) пълна независимост във вътрешната и външната политика на държавата

30. В кой вариант са изброени само държави, които са членове на Европейския съюз?

- А) България, Сърбия, Белгия
- Б) България, Турция, Люксембург
- В) България, Румъния, Гърция
- Г) България, Италия, Украйна

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

29 август 2017 г. – Вариант 1

ВТОРИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. На линията на времето са представени български владетели от IX - X век. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете липсващите три имена, като спазите хронологическата последователност.

32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на историческата личност, която отговаря на описанието:

- А) средновековен български владетел, при чието управление се появява богомилството
- Б) български възрожденски деец, осъществил „Великденската акция“ от 1860 г.
- В) български политик, основател на Народнолибералната партия

33. Срещу съответната буква в свитъка на свободните отговори запишете историческата личност и века, свързани с посочените събития/факти:

- А) организиране на Първата българска легия през Възраждането
- Б) отбрана на Търново от османците
- В) създаване на Българския революционен централен комитет

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящото понятие/термин (глаголица, регент, ктитор, кирилица, репарация, реституция), което съответства на даденото определение:

- А) оригинална славянска азбука, създадена от светите братя Кирил и Методий и приложена за първи път във Великоморавия
- Б) временно изпълняващ върховната владетелска власт поради непълнолетие или абдикация на монарха
- В) обезщетение за материални загуби, причинени по време на война, изплащано от победената страна на победителя

35. За всяко от изброените понятия посочете в свитъка за свободните отговори конкретен пример от средновековната българска история:

- А) княз
- Б) севастократор
- В) грамота

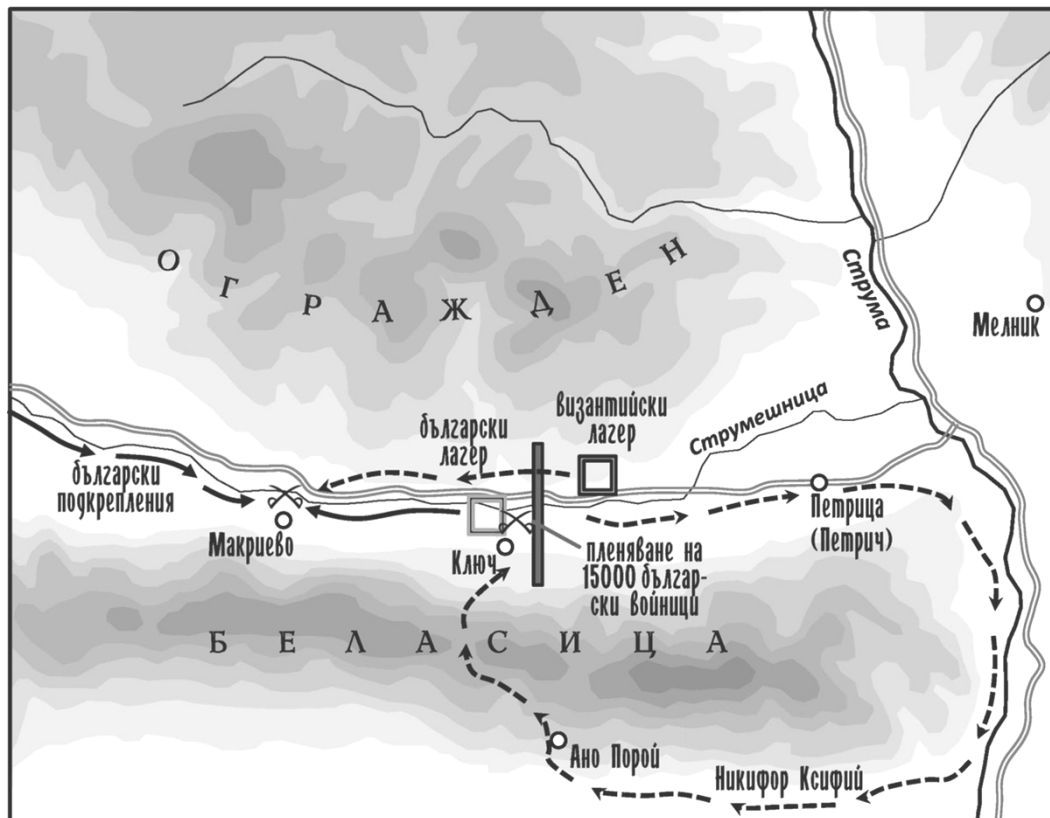
36. Прочетете внимателно откъса от „Анонимен ватикански разказ“ и отговорете на поставените въпроси:

- А) За коя българска столица става дума в текста? Запишете името на императора, който е навлязъл в нея.
- Б) Кое сражение е описано? През кой век се е състояло?
- В) Как завършва сражението?

„ А [императорът] навлязъл и се настанил в [столицата] на първенеца на България по име Крум... Той преровил неговите съкровища и намерил твърде богата плячка... Като прекарал няколко дни, той ... опожарил всички жилища... преминал през средата на България... А пък българите били направили от големи дървета страшна и мъчнопроходима преграда, подобна на стена. Прочее, като намерили случай и като наблюдавали от планините, че [ромейците] обикалят и се лутат, българите наели срещу заплащане авари и околните славянски племена, въоръжили по мъжки жените и ... ги нападнали, докато почти още спели... И тъй там паднали всички патриции и другите началници. Онези пък, които се надявали да избягнат гибелта в реката, стигнали до преградата, която българите били съградили... Спасили се само малцина... В същия ден прочее бил погубен и императора... “

37. Разгледайте историческата карта и отговорете на поставените въпроси:

- А) Коя битка е отразена? През кой век се е водила?
- Б) Кои двама владетели са начело на войските?
- В) Как завършва битката?

38. Разгледайте изображенията и отговорете на поставените въпроси:

- А) С кое събитие е свързано знамето, означено с 1?
- Б) С кое събитие е свързано знамето, означено с 2?
- В) Кой е общият символ върху двете знамена и какво означава?

1 Горна Оряховица 1876 г.

2 с. Голямо Конаре 1885 г.

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ**

29 август 2017 г. – Вариант 1

ТРЕТИ МОДУЛ (време за работа – 120 минути)

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

В какво се изразява историческото значение на Руско-турската война (1877 – 1878 г.)?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Кои са причините за избухването на войната?
2. Кои са основните етапи и решаващите военни действия?
3. Какъв е приносът на българите във войната?
4. Какво е значението на Санстефанския прелиминарен договор?
5. Какви решения за бъдещето на българските земи са взети на Берлинския конгрес?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 29 АВГУСТ 2017 г.

ВАРИАНТ № 1

Задача от 1 до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	Б	1
2.	Г	1
3.	В	1
4.	А	1
5.	Б	1
6.	Г	1
7.	В	1
8.	А	1
9.	Б	1
10.	Б	1
11.	А	1
12.	Б	1
13.	Б	1
14.	Б	1
15.	Б	1
16.	В	1
17.	Б	1
18.	В	1
19.	В	1
20.	Б	1
21.	Б	1
22.	В	1
23.	В	1
24.	Г	1
25.	А	1
26.	А	1
27.	В	1
28.	Б	1
29.	Г	1
30.	В	1

Задача 31. – 3 точки

- А) Омуртаг (хан/кан Омуртаг)**
- Б) Маламир (хан/кан Маламир)**
- В) Борис (Борис I, хан/кан/княз Борис I; княз Борис I Михаил)**

Задача 32. – 3 точки

- А) цар Петър I**
- Б) Иларион Макариополски**
- В) Стефан Стамболов**

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
А) организиране на Първата българска легия през Възраждането	Георги Раковски	XIX
Б) отбрана на Търново от османците	Патриарх Евтимий	XIV
В) създаване на Българския революционен централен комитет	Любен Каравелов	XIX

Задача 34. – 3 точки

- А) глаголица**
- Б) регент**
- В) репарация**

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) княз Борис I; княз/цар Симеон**
- Б) Калоян, Александър, Стрез**
- В) Дубровнишка грамота, Ватопедска грамота, Мрачка грамота**

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) Плиска; император Никифор I Геник**
- Б) битката при Върбишкия проход; IX век**
- В) с победа за българите (с поражение за византийците)**

Задача 37. – 5 точки

- А) битката между българската армия и византийската армия при с. Ключ; XI век**
- Б) цар Самуил и император Василий II**
- В) с победа за византийците (с поражение за българите)**

Задача 38. - 4 точки

А) Априлското въстание

Б) Съединението на Източна Румелия с Княжество България

В) лъвът; сила, мощ, мъжество

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

В какво се изразява историческото значение на Руско-турската война (1877 – 1878 г.)?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Кои са причините за избухването на войната? – **6 точки**
2. Кои са основните етапи и решаващите военни действия? – **10 точки**
3. Какъв е приносът на българите във войната? – **7 точки**
4. Какво е значението на Санстефанския прелиминарен договор? – **5 точки**
5. Какви решения за бъдещето на българските земи са взети на Берлинския конгрес? – **7 точки**

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроса;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.